

Η ΦΥΣΗ ΕΙΝΑΙ ΑΝΕΚΤΙΜΗΤΗ, ΜΗΠΩΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΧΕΙ ΤΙΜΗ; (Ιούλιος 2010)

Συγγραφέας: ΒΑΣΩ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ

Σύμφωνα με την Διεθνή Ένωση για τη Διατήρηση της Φύσης ένα στα πέντε θηλαστικά, ένα στα τρία αμφίβια και ένα στα επτά πουλιά είτε έχουν εξαφανισθεί ή βρίσκονται σε κατάσταση σοβαρής απειλής. Κάτι αντίστοιχο συμβαίνει και με τη χλωρίδα. Η αυξανόμενη διεθνής συνειδητοποίηση της υποβάθμισης της βιοποικιλότητας και η δρομολόγηση δράσεων αντιστροφής, αποτελούν μια πραγματικότητα που «τρέχει» παράλληλα με τις δυνάμεις καταστροφής οι οποίες εξακολουθούν να είναι ισχυρότερες... Πέρα από τις ετήσιες δράσεις της Διεθνούς Σύμβασης για τη Βιοποικιλότητα, οι προτάσεις της οποίας έχουν κάνει ιδιαίτερα αισθητή την παρουσία τους, υπάρχουν στο διεθνή χώρο και άλλες εξελίξεις που αναμένεται, αν χρησιμοποιηθούν σωστά, να έχουν σημαντική επιρροή προς την κατεύθυνση της διάσωσης της βιολογικής ποικιλίας.

Επειδή η Φύση είναι πράγματι ανεκτίμητη, για πολλούς από εμάς δεν έχει νόημα να έχει τιμή. Όμως μέσα στο υφιστάμενο σύστημα, η απουσία τιμής κάνει την Φύση σχεδόν αόρατη για τους οικονομολόγους και τους μάνατζερ. Τη θεωρούν δεδομένη και η καταστροφή της μόνον σε σπάνιες περιπτώσεις περιλαμβάνεται στους λογιστικούς απολογισμούς.

Το 2007 μετά τη δημοσίευση της έκθεσης Στερν για τον οικονομικό αντίκτυπο της κλιματικής αλλαγής που θα είναι πολύ μεγαλύτερος από το κόστος πρόληψης, έγινε διεθνής συνάντηση στο Πότσταμ της Γερμανίας από την οποία προέκυψε αίτημα του ΟΗΕ και της ΕΕ προς τον οικονομολόγο Pavan Sukhden και την ομάδα του, να εκτιμήσουν την οικονομική αξία της βιοποικιλότητας και των υπηρεσιών που προσφέρουν τα οικοσυστήματα. Έκτοτε έχουν κυκλοφορήσει ενδιάμεσες δημοσιεύσεις των ευρημάτων ενώ η τελική έκθεση αναμένεται το καλοκαίρι του 2010 ώστε να συζητηθεί στην επόμενη Διάσκεψη της Διεθνούς Σύμβασης για τη Βιοποικιλότητα, που θα γίνει τον Οκτώβριο 2010 στην Ιαπωνία.

Η μελέτες που προέκυψαν, αποκαλούνται «Τα Οικονομικά των Οικοσυστημάτων και της Βιοποικιλότητας, The Economics of Ecosystems and Biodiversity (TEEB)» και καταγράφουν ότι κατά μέσο όρο το ένα τρίτο των οικοτόπων του πλανήτη έχουν υποστεί ανθρωπογενή καταστροφή και ότι παρά την αυξανόμενη ευαισθητοποίηση η καταστροφή αναμένεται να συνεχισθεί.

Η επιστημονική ομάδα του οικονομολόγου Pavan Sukhden (ανώτατο στέλεχος της Deutsche Bank, σύμβουλος στον τομέα περιβάλλοντος του ΟΗΕ και, επιχειρηματίας οικοτουρισμού και βιολογικής γεωργίας), χαρακτηρίζει την κατάσταση αυτή ως ένα σύνολο αποτυχιών της αγοράς η οποία επιπλέον δεν δύναται να ρυθμίσει κάτι το οποίο δεν έχει τιμή, με αποτέλεσμα η βιοποικιλότητα και η τεράστια οικονομική της αξία να μην μπαίνει στους υπολογισμούς. Σύμφωνα με τον Pavan Sukhden συντονιστή της επιστημονικής ομάδας για την κοστολόγηση της βιοποικιλότητας, η οικονομική σχέση κόστους με όφελος αρχίζει από 1 προς 10 και φθάνει το 1 προς 100. Εάν π.χ. η παγκόσμια κοινότητα επενδύσει 45 δις δολάρια στη διατήρηση της βιοποικιλότητας της θάλασσας και της ξηράς μόνο το οικονομικό όφελος υπολογίζεται στα 4-5 τρις δολάρια.

Η Διεθνής επιστημονική μελέτη (TEEB) που ανατέθηκε από τον ΟΗΕ σε συνεργασία με τη Γερμανική και την Βρετανική κυβέρνηση στοχεύει στη σύγκλιση οικολογικής και οικονομικής γνώσης. Τα αποτελέσματα χωρίζονται σε διακριτά τεύχη με συστάσεις α) προς οικολόγους και οικονομολόγους, β) προς δημιουργούς διεθνούς πολιτικής, γ) προς τοπικές κυβερνήσεις, δ) προς επιχειρήσεις και, τέλος ε) προς πολίτες. Η πρώτη φάση της μελέτης, επικέντρωσε στα δάση και έδειξε ότι η καταστροφή και υποβάθμισή τους, μας κοστίζει από 2 έως 4,5 τρις δολάρια το χρόνο. Όλα αυτά συμβαίνουν επειδή παίρνουμε τη Φύση ως δεδομένη και γραμμικά ανεξάντλητη. Σκεφτόμαστε γραμμικά αντί να σκεφθούμε κυκλικά ώστε να επιστρέφουμε στη Φύση τουλάχιστον μέρος από αυτά που προσφέρει. Για να αλλάξει αυτή η αντίληψη τουλάχιστον στα πλαίσια της οικονομικής διαχείρισης, η έκθεση TEEB προτείνει να περιληφθεί το Φυσικό αλλά και το Κοινωνικό κεφάλαιο στην κρατική και επιχειρηματική λογιστική. Είναι άραγε αυτή η λύση ή μήπως θα ενισχύσει το σημερινό μη λειτουργικό μοντέλο οικονομικής δράσης;

Με δεδομένο το σημερινό τρόπο σκέψης της πλειοψηφίας- η οικονομική αποτίμηση της βιοποικιλότητας και των υπηρεσιών που προσφέρουν τα

οικοσυστήματα- είναι απαραίτητη τουλάχιστον αρχικά, ως εργαλείο πειθούς με στόχο την ευαισθητοποίηση στη διατήρηση της βιοποικιλότητας η οποία συνεχώς υποβαθμίζεται. Πρόκειται για εργαλείο που αν χρησιμοποιηθεί σωστά, οδηγεί ακόμη και συντηρητικά αλλά καλοπροαίρετα άτομα να συνειδητοποιήσουν ότι η αλλαγή μοντέλου οικονομικής λειτουργίας είναι επιτακτική. Ενσωματώνει σε κάποιο βαθμό την περιβαλλοντική οπτική στην οικονομική δράση, μια οπτική που δύναται να φέρει όχι μόνο ρομαντικές αλλά ουσιαστικά επαναστατικές αλλαγές. Η περιβαλλοντική οπτική στους οικονομικούς υπολογισμούς, φωτίζει τη σχέση ιδιωτικού πλούτου με δημόσια αγαθά, αποκαλύπτει δηλαδή το εύρος της ιδιωτικής εκμετάλλευσης δημόσιων αγαθών, καταργεί τους αποκλειστικά βραχυπρόθεσμους οικονομικούς υπολογισμούς δίνοντας μια μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη θεώρηση και έτσι ευαισθητοποιεί φορείς και πολίτες. Αφού σήμερα όλοι μιλάμε για οικονομικές κρίσεις, ας ξέρουμε τουλάχιστον και το κόστος της «κατανάλωσης» του πλανήτη.

Η εφημερίδα Γκάρντιαν έγραψε ότι υπάρχει άλλη μελέτη που εκπονήθηκε από τη βρετανική εταιρία συμβούλων Trucost για λογαριασμό του ΟΗΕ (μη δημοσιευμένη), σύμφωνα με την οποία, μόνο μέσα στο 2008 το κόστος της περιβαλλοντικής βλάβης που προκάλεσαν οι 3000 μεγαλύτερες εταιρίες του πλανήτη, ανήλθε σε 2.2 τρις δολάρια.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στο ένθετο «ΔΑΙΜΩΝ ΤΗΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ» της Εφημερίδας «Η ΑΥΓΗ», 4 Ιουλίου 2010, σ. 6.